

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ І ПРАВА
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА**

**Оцінювання фінансового стану підприємства в контексті напрямів
поліпшення**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка 431 групи
Спеціальності 072 Фінанси, банківська
справа та страхування
Освітньо-професійної програми Фінанси,
банківська справа та страхування
Зінченко Світлана Андріївна

Керівник доцент, кандидат економічних
наук Ковальов Віталій Валерійович
(наук. ступінь, вчене звання, П.І.Б.)
Рецензент директор ПП «Собрі» Соболь
Андрій Миколайович
(посада, П.І.Б.)

Херсон – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні аспекти діагностики фінансового стану підприємства	5
1.1. Економічна сутність поняття «оцінка фінансового стану».....	5
1.2. Методи оцінювання фінансового стану підприємства.....	9
1.3. Показники оцінювання фінансового стану підприємства	13
РОЗДІЛ 2. Оцінка фінансового стану ПрАТ «Бериславський машинобудівний завод»	17
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства.....	17
2.2. Оцінка фінансового стану підприємства.....	21
2.3. Діагностика ймовірності банкрутства.....	26
2.4. Шляхи та напрями покращення фінансового стану підприємства.....	29
ВИСНОВКИ	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	34
ДОДАТКИ	
Додаток А.....	39
Додаток Б.....	40
Додаток В.....	41
Додаток Г	42

ВСТУП

Актуальність теми. Вирішення сучасних питань про стабілізацію національної економіки, досягнення високого економічного зростання, соціального розвитку, вимагає стійкого фінансового становища кожного бізнесу як основного рівня національної економіки.

Своєчасне визнання проблемних ситуацій у фінансовій та економічній діяльності суспільства, посилення фінансової стійкості та платоспроможності, максимізація прибутку, підвищення рентабельності, запобігання кризового стану та банкрутства, вимагає введення діагностичного аналізу фінансової ситуації, спеціальних аналітичних процедур, які виявлять, очевидні явні та неявні (зовнішні та внутрішні) фактори. Завдяки оцінюванню фінансового стану підприємства можна обґрунтувати найбільш ефективні заходи щодо підвищення фінансового стану, мінімізації негативних наслідків нестабільного або кризового фінансового становища для всіх зацікавлених сторін.

Проблема діагностики фінансового становища різних організаційно-правових форм є особливою. Їй присвячені роботи провідних вітчизняних та зарубіжних економістів: С.С. Зайцева, Л. В. Попова, Т.О. Пожуєва, В.П. Савчук, І. А.Бланк, Р. Фоулк, Дж. Кеннон, Р. Сміт, Дж. Хорріган та інші.

Для відповідального фінансиста визначення фінансового стану необхідне для підвищення ефективності підприємства і досягненні запланованих ним цілей. Це включає в себе розробку коригувальних рішень та приблизних прогнозів, щодо вирішення необхідних завдань.

У сучасних умовах, пов'язаних з COVID19, що склалися в Україні, багато підприємств опинилися в досить скрутному фінансовому становищі, підвищились ризики банкрутства, через фінансову неспроможність. Ця ситуація викликає до необхідності прийняття

ефективних управлінських рішень. Саме для цього необхідна оцінка фінансового стану підприємства.

Об'єктом дослідження є процес діагностики фінансового стану підприємства ПрАТ «Бериславський машинобудівний завод».

Предметом дослідження є діагностика фінансового стану підприємства та напрями його покращення ПрАТ «Бериславський машинобудівний завод».

Мета роботи – вивчення теоретичних та практичних засад діагностики фінансового стану підприємства з метою його поліпшення.

Поставлена мета зумовила необхідність розв'язання таких завдань:

- дослідити сутність діагностики фінансового стану підприємства;
- визначити методи діагностики фінансового стану підприємства;
- визначити показники діагностики фінансового стану підприємства;
- розкрити організаційно-економічну характеристику підприємства;
- оцінити фінансовий стан підприємства;
- провести діагностику ймовірності банкрутства;
- виявити шляхи та напрями, які підприємство може використовувати для покращення фінансового стану

Методи дослідження. Під час дослідження були використані такі наукові методи: системно-логічний метод, метод теоретичного узагальнення (при вивченні національних та зарубіжних результатів досліджень), методи статистичного аналізу, та методи економічного аналізу, метод інформаційної обробки (групування, графічне та табличне подання даних), абстрактно-логічний метод (для формулювання висновків).

РОЗДІЛ І

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДІАГНОСТИКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність поняття «оцінка фінансового стану»

Фінансова ситуація компанії є універсальною як з виробничої так і з фінансової сторони діяльності. Вона визначає рух фінансових ресурсів, склад, ефективність використання та здійснення фінансових відносин з системою показників динаміки та часу. Фінансова оцінка компанії може бути об'єктивно реалізована лише за допомогою індикаторного комплексу, деталізації та всебічно характеризується економічною ситуацією компанії. Діагностика можна докладно оцінювати та передбачати фінансовий стан компанії.

Слово "діагностика" походить від слова "діагноз", в грецькому означає "визначення".

Літературні джерела дозволяють зробити висновок, що існує безліч різних підходів до оцінки фінансового стану підприємства.

Можна узагальнити тлумачення терміна таким чином, що діагностика виступає здатністю розпізнавати стан та визначити діагноз обраного об'єкта відповідно до певних параметрів у будь-який час (минулий, майбутній).

О.А.Сметанюк пропонує наступне: «Під діагностикою фінансового стану підприємства розуміється ідентифікація стану об'єкта через реалізацію комплексу дослідницьких процедур, направлених на виявлення домінантних факторів такого стану, симптомів та причин виникнення проблеми або можливих ускладнень, оцінку можливостей підприємства реалізувати стратегічні і тактичні цілі, підготовку необхідної інформаційної бази для прийняття рішення.» [25, с. 20].

С.В. Приймак вважав, що «поняття фінансова діагностика – синонім до поняття діагностика фінансового стану. А отже, фінансова діагностика – це процес ідентифікації якості фінансового стану підприємства та визначення чинників, які впливають на його фінансові параметри.» [20, с.20].

Оскільки діагностика виявляє якість фінансового стану підприємства, але не тільки оцінює фактори та чинники, що впливають на фінансові показники компанії, але також показує причини, через які спричинена зміна певних параметрів, можна зазначити, що визначення описує термін майже повністю.

Основним завданням оцінки фінансового стану є проведення повного аналізу, який забезпечує потреби внутрішніх та зовнішніх користувачів.

Т.Г. Бень тлумачить діагностування, як «оцінку фінансового стану підприємства за допомогою поглибленого та експрес-аналізу, які виявляють проблемні зони підприємства і причини їх виникнення.» [1, с. 53].

На мій погляд, оцінювання фінансового стану полягає, перш за все, в процесі діагностики фінансового стану, аналізу його ліквідності та платоспроможності, який дозволить виявити проблеми фінансового стану компанії, причини їхнього виникнення та визначити шляхи покращення ситуації.

Основною ціллю діагностики фінансового стану є оцінка та виявлення резервів стабілізації, вдосконалення та його росту для ефективнішої роботи підприємства.

Засобом впровадження цієї установки є організація раціональної фінансово-економічної політики [15, с. 198].

Діагностика - це повноцінна розбір , який включає основи економічного аналізу, бухгалтерський облік, різні підходи , концепції та механізми встановлення слабких сторін компанії [11, с. 23].

Процес оцінки фінансової ситуації передбачає використання різних методів, техніків, понять, але основою цього процесу є фінансово-економічний аналіз.

Таблиця 1.1

Порядок проведення діагностики фінансового стану підприємства

1	визначення мети та предмету діагностики
2	вибір якісних та кількісних показників для діагностування, критеріїв їх оцінки
3	формування інформаційної бази дослідження
4	проведення аналітичних, техніко-економічних та математичних розрахунків
5	виявлення стану досліджуваного процесу (об'єкта) та симптомів кризових явищ, загальних тенденцій фінансово-економічного розвитку об'єкта
6	узагальнення результатів діагностування фінансового стану підприємства, підготовка антикризової програми
7	розроблення прогнозу розвитку об'єкта і послідовності управлінських рішень для його реалізації

Реалізація діагностики повинна базуватися на загальноприйнятих принципах:

-своєчасність - діагностика повинна бути здійснена до створення кризової ситуації, виникнення перших ознак банкрутства, з урахуванням динаміки підприємства;

-комплексність - індивідуальні явища та процеси підприємства варто вивчати в комплексі з усіма іншими взаємопов'язаними явищами та факторами;

-науковість - діагностика здійснюється на основі науково-обґрунтованої інформації щодо принципів, концепцій, категорій, моделей, методології та методів дослідження;

-автентичність - діагностичний процес базується на первинній, достовірній інформації;

-точність - дотримання точних фактів, цілей та вимог, що стосуються процесу оцінювання;

-об'єктивність – оцінка повинна здійснюватися по розробленій дослідницькій програмі, відповідно до чітко визначених основних параметрів з мінімальним впливом на фактори; у процесі оцінки використовуються лише достовірні факти, методи та заходи щодо зменшення рівня неточних оцінок;

-ефективність - діагностика компанії повинна постійно порівнювати позитивні та негативні наслідки своєї поведінки та витрат, пов'язаних з цим процесом [19, с. 56].

Слід також зазначити, що важлива практична оцінка фінансової ситуації підприємства та розробка прогнозу щодо перспективних змін, базуючись на досвіді розвинених країн.

У Великобританії Комітет з питань узагальнення практики аудиту містить посібники з інформацією для оцінки можливого банкрутства компанії. Ці показники поділяються на дві групи.

Перша група має негативні критерії та показники, що є ризиком виникнення короткочасних великих фінансових труднощів.

До них відносяться:

- неправильна реінвестиційна політика;
- несприятливі зміни у портфелі, довгострокові контрактні витрати;

- наявна надмірна кількість виробничих запасів та товарів на складі;

- низькі значення коефіцієнта ліквідності [21, с. 54].

Друга група включає такі несприятливі критерії та показники на основі того, що поточний фінансовий стан вважається критичним. Крім того, вони показують, що за певних умов або внаслідок нехтування або пізнього застосування необхідних заходів ситуація може різко погіршуватися.

До них відносяться:

- надмірна залежність підприємства до будь-якого конкретного проекту;
- неефективні довгострокові угоди;
- звільнення співробітників які відповідали за ключову діяльність в управлінні;
- політичний ризик;
- втрата ключових контрагентів [21, с. 55].

Критерії та показники надаються певною мірою умовно, і не всі мають кількісні вирази.

Однак, взявши їх у комплекс, з урахуванням можливих позитивних та негативних тенденцій у їх розвитку, вони можуть створити необхідну основу для підготовки фінансовим менеджером прогнозу змін у фінансовому становищі підприємства в цілому.

Оцінка фінансового стану підприємства має на меті забезпечити комплексне виявлення, аналіз, ліквідацію та прогнозування проблем підприємств, щоб забезпечити розвиток управлінських рішень, спрямованих на досягнення стратегічних цілей. Це знання теоретичних принципів діагностики (тобто знання принципів, методів, функцій та типів діагностики) дозволяє діагностувати та визначити причини всіх негативних або позитивних показників та тенденцій. Навичка діагностики фінансового стану дозволяє підприємству підтримувати стабільний розвиток.

1.2. Методи оцінювання фінансового стану підприємства

Правильний обраний прийом оцінки фінансового стану підприємства викликає його результат, впливає на ефективність компанії. Діагноз фінансового стану компанії здійснюється для виявлення питань про прибутковість виробництва, зміцнення його комерційного розрахунку як першої необхідності для стабільної роботи,

виконання зобов'язання відносно бюджету, контрагентів, банків. Вчасна діагностика є дуже важливою для фінансової ситуації компанії, оскільки кожен власник повинен побачити потенціал для збільшення користі компанії, і вони можуть бути виявлені лише своєчасно та об'єктивно оцінений фінансовий стан підприємства [12, с. 191].

На практиці існують різні класифікації методів оцінки фінансового становища компанії, але необхідно виокремити методи, які звертають увагу більшості вчених.

Таблиця 1.2

Виділяють шість основних методів:

Горизонтальний (тимчасовий) аналіз	порівняння кожної позиції звітності з попереднім тимчасовим періодом.
Вертикальний (структурний) аналіз	визначення структур підсумкових фінансових показників з виявленням впливу кожної позиції звітності на кінцевий результат
Порівняльний (просторовий) аналіз	аналіз, що включає внутрішньогосподарський аналіз вільних показників звітності за окремими показниками фірми, дочірніх фірм, підрозділів, цехів, і міжгосподарський аналіз показників аналізованої фірми з показниками фірм конкурентів
Факторний аналіз	аналіз впливу окремих чинників на результативний показник за допомогою детермінованих прийомів дослідження. Аналіз чинника може бути як прямим, коли результативний показник дроблять на складові частини, так і зворотним, коли окремі елементи сполучають в загальний результативний показник
Аналіз відносних показників	розрахунок відношення між окремими позиціями звіту або позиціям різних форм звітності, визначення взаємозв'язків показників
Горизонтальний (тимчасовий) аналіз	порівняння кожної позиції звітності з попереднім тимчасовим періодом.

«При здійсненні стратегічного управління підприємствами для мінімізації економічних ризиків і прийняття доцільних управлінських рішень використовуються методи сучасної діагностики фінансово-

економічного стану суб'єктів господарської діяльності. До таких методів відносяться: стратегічний дью-ділідженс (Due Diligence), діагностичний бенчмаркінг (Benchmarking), нечітко-множинний метод та метод економічних нормалей» [12, с. 190].

Переваги застосування цих сучасних методів діагностики дають можливість додавати певні властиві характеристики внутрішнього та зовнішнього середовища та розрахунки кількісних критеріїв ділової активності.

Практичне застосування діагностичного бенчмаркінгу, порівняльного аналізу та стратегічного дью-ділідженсу повільно, але з упевненістю вводиться на вітчизняних підприємствах, які сприяють залученню інвестиційного капіталу.

Due Diligence - це комплексний аналіз та перевірка юридичних, податкових, фінансових та інших аспектів діяльності компанії, які використовуються для прийняття рішень щодо консультацій, радикальних трансформацій підприємства, операцій типу злиття, поглинання та рішення щодо випуску цінних паперів. Дью-ділідженс повинен виконуватися аналітичною групою юристів, фінансових аналітиків, а також фахівцями бухгалтерського обліку з урахуванням обставин, що вказують на високий рівень інвестиційного ризику для підприємства: недооцінені показники потреби в капіталі, неповні судові справи, конфлікти, що стосуються роботи підприємства.

«Стратегічний дью-ділідженс враховує такі етапи: фінансовий (акцент на оцінці вартості підприємства); операційний (організаційна структура, якість менеджменту тощо); комерційний (аналіз ринкових і технологічних факторів діяльності, галузевий аналіз); податковий; правовий (ризик відповідальності, інші юридичні аспекти); навколишнього середовища (екологічні проблеми, штрафи тощо); політичний» [23, с. 289].

На підставі думок О. О. Недосекіна, враховуючи використання нечітко-множинних методів діагностики стану підприємств та оцінки рівня ризиків банкрутства, з'являється аспект діагностики такий, як встановлення рівня виникнення ризику банкрутства. О.О. Недосенків сказав: «Для налаштування моделей нечітких множин та нечіткої логіки експертами використовуються числові та нечислові дані» [17, с.58]. Висновок, щодо оцінки підприємства виконується на підставі розмитих понять, які допомагають у моделюванні виробничих, фінансових, інвестиційних та комерційних аспектів діяльності.

Метод економічних нормалей, як правило, застосовується завдяки використанню "золотого правила економіки" та "золотого правила бізнесу", а також інші економічні нормалі, які враховують зміни у виробництві, його продуктивності, темпах росту продуктивності та інше.

Логічним є те, що застосовують в моделях не тільки фінансові показники, а й ті що відображають соціальну, екологічну діяльність та призводять до певних економічних наслідків. Враховуючи їх порівняльну динаміку, необхідно продовжувати ланцюжок послідовних співвідношень економічних нормалей.

Оцінка фінансового стану підприємства відбувається за допомогою аналізу балансу, в якому зібрана повна інформація про ресурси та діяльність товариства, співвідношення його активу і пасиву.

Отже, щоб оцінити фінансовий стан підприємства, всебічно використовуються моделі, прийоми та методи аналізу. Використання та кількість цих прийомів відповідають до мети та в кожній ситуації обираються відповідно до завдань цього аналізу.

1.3. Показники оцінювання фінансового стану підприємства

Оцінка економічного та фінансового стану підприємства передбачає певну послідовність з виконання аналітичної роботи. В економічній літературі в наш час існує досить велика кількість показників для фінансового та економічного аналізу, який проводиться для виявлення стану підприємства.

Відомо, що «оцінку економічного та фінансового стану можна об'єктивно здійснити не через один, навіть найважливіший, показник, а тільки за допомогою комплексу, системи показників, що детально й усебічно характеризують господарське становище підприємства, тому що фінансовий стан підприємства формується в процесі всієї його виробничо-господарської діяльності» [26, с. 408].

За визначенням Грабовецького Б.Є.: «Фінансова стайкість - це надійно гарантована платоспроможність, рівновага між власними та залученими засобами, незалежність від випадковостей ринкової кон'юнктури і партнерів, довіра кредиторів і інвесторів та рівень залежності від них, наявність такої величини прибутку, який би забезпечив самофінансування.» [3, с. 256].

За Шилом В.П. : «Аналіз платоспроможності доцільно здійснювати як за поточний, так і на прогнозований період. Поточну платоспроможність оцінюють на підставі звітного балансу, порівнюючи платіжні засоби по термінових зобов'язаннях з виконанням платіжного календаря. Індикатором платоспроможності є відношення суми надходжень коштів і постійних витрат» [26, 409]. Отже, платоспроможність підприємства – це здатність його в фінансовому плані вчасно й повністю виконати свої платіжні зобов'язання.

Найчастіше показники оцінювання фінансового стану підприємства групуються, але й існують різні варіанти цього групування.

Таблиця 1.3

Основні показники оцінювання економічного та фінансового стану підприємства:

Показники майнового стану	майно підприємства, коефіцієнти зношення, оновлення, вибуття та придатності основних засобів
Показники ліквідності та платоспроможності	власний капітал, коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами, коефіцієнт покриття, коефіцієнти абсолютної, швидкої ліквідності, чистий оборотний капітал та частка оборотних коштів у активах
Показники фінансової стійкості	коефіцієнти платоспроможності, фінансової залежності, фінансування, співвідношення власних та позикових коштів
Показники рентабельності	рентабельність продажів, основної діяльності та рентабельність власного капіталу
Показники ділової активності	термін окупності власного капіталу, фондівдача, термін окупності основних засобів

За Шилом В.П. : «Аналіз платоспроможності доцільно здійснювати як за поточний, так і на прогнозований період. Поточну платоспроможність оцінюють на підставі звітного балансу, порівнюючи платіжні засоби по термінових зобов'язаннях з виконанням платіжного календаря. Індикатором платоспроможності є відношення суми надходжень коштів і постійних витрат» [26, 409]. Отже, платоспроможність підприємства – це здатність його в фінансовому плані вчасно й повністю виконати свої платіжні зобов'язання.

Відповідно до Горбоноса Ф.В.: «Рівень рентабельності — це відсоткове відношення прибутку до суми матеріально-грошових затрат, пов'язаних з виробництвом і реалізацією продукції» [2, с. 463].

Огляд досліджень з діагностики фінансового стану підприємства показав, що вчені розрізняють кілька різних груп показників, керуючись певними критеріями в класифікаціях. Павленко О.І. та Данильчук І.В. коли створюють та формують напрямки оцінювання фінансового стану підприємства, відносно поставленої цілі, враховують наявність різних груп зацікавлених сторін (кредиторів, інвесторів, власників, менеджерів), це призводить до різниці в інформації для користувачів.

Москаленко В. П. , Пластун О. Л. мають свій погляд на групи фінансових коефіцієнтів, які залежать від діяльностей підприємства. У таблиці 1.1 розглянуто існуючі підходи до вибору системи показників для діагностики фінансового стану.

Таблиця 1.1

**Підходи до вибору системи показників для оцінки
фінансового стану підприємства**

Автор	Показники
Павленко О.І. [18].	За рівнем значущості виділяє таку послідовність груп показників: група показників першого рівня - оборотність активів; другого - рентабельність; третього – фінансова стійкість; четвертого - ліквідність підприємства (а не лише активів) та його платоспроможність. Надзвичайно важливим аспектом при діагностиці фінансового стану підприємства вважає оцінку активів, що використовують для розрахунку окремих показників. Так, зокрема при розрахунку показників ліквідності і платоспроможності враховують усю дебіторську заборгованість за оцінкою їх у балансі.
Данильчук І.В. [5].	Виділяє такі основні фактори, що необхідно визначати у діагностиці фінансового стану: виконання фінансового плану і поповнення в міру потреби власного оборотного капіталу за рахунок прибутку, а також швидкість оборотності оборотних коштів. Сигнальним показником, в якому проявляється фінансовий стан є платоспроможність підприємства, тобто його здатність своєчасно задовольнити платіжні вимоги постачальників сировини, матеріалів, техніки згідно з господарськими угодами, повертати банківські кредити, проводити оплату праці персоналу, вносити платежі в бюджет.
Москаленко В.П., Пластун О.Л. [14].	Виділяють для діагностики фінансового стану підприємств наступні групи показників: показники оцінки майнового стану підприємств, прибутковості, ліквідності, платоспроможності, кредитоспроможності, фінансової стійкості і стабільності, ділової активності, акціонерного капіталу і тому подібне.

Фінансова ситуація є складною, вона інтегрована за багатьма показниками комплексної, підприємницької діяльності в певному періоді , що відображає якість забезпечення підприємств у фінансових ресурсах, раціональність їх розміщення, забезпеченість грошових потоків, оборотних коштів та ефективної економічною та господарською діяльністю у майбутньому.

В умовах сучасних ринкових відносин оцінка фінансової ситуації є необхідною та спрямованою на посилення подальшого економічного

та соціального розвитку підприємств, зміцнення їх фінансової ситуації, підвищення ефективності використання економічного та господарського потенціалу.

Використання підприємствами діагностичних процедур дозволить оцінити не лише результат поточних та стратегічних рішень, але й можливі перспективи його розвитку. Вчасно та правильно проведене оцінювання фінансового стану дозволить підприємству уникнути кризової ситуації та попередити його банкрутство.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПрАТ «БЕРИСЛАВСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД»

2.1. Організаційно - економічна характеристика підприємства

Об'єктом дослідження є Приватне акціонерне товариство «Бериславський машинобудівний завод». Згідно Статуту: «Товариство є юридичною особою з приватним правом згідно законодавства України, та створене відповідно до положень Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України, Законів України та інших нормативно-правових актів» [6, с. 1]. Керівник ПрАТ «БМЗ» - Бабаков Сергій Олександрович.

«ПрАТ «Бериславський машинобудівний завод» є юридичною особою. Створене відповідно до чинного законодавства України без обмеження строку діяльності, має самостійний баланс, круглу печатку із своїм найменуванням, фірмові бланки, може мати знаки для товарів та послуг, промислові зразки та інші засоби візуальної ідентифікації.» [6, с. 1].

Джерелом формування майна товариства є грошові та майнові внески учасників; доходи від реалізації продукції, послуг та інше.

Основна мета, з якою була зроблено товариство - реалізація підприємницької діяльності для прибутку в інтересах акціонерів товарів, що покращує благополуччя акціонерів у формі збільшення ринкової вартості діяльності компанії, а також як отримати дивіденд акціонерів.

Товариство виготовляє комплектуючі та запасні частини для локомотивів і дизель-поїздів, запасні частини для двигунів судових та рейкової техніки, а також комплектуючі для буро-взривної роботи. Основним заняттям є охолоджувачі наддувочного повітря, водомасляні, елементи охолодження, втулки циліндрів та запасні частини до них, турбінні та насосні колеса, зубчасті колеса, а також бурові коронки, кільця компресійні.

Підприємство є офіційним дистриб'ютором виробників торговельних марок, збутом яких займається. Дистриб'ютор – це, як

відомо, розподільник (комерційний посередник), що пов'язує ланку між виробниками і споживачами товарів і послуг.

На момент створення підприємства, згідно Статуту, для забезпечення діяльності Товариства був створений статутний капітал у розмірі 3 977 940 гривень [6].

Вищим органом Товариства є загальні збори учасників. Акціонери мають власні паї відносно яких розподіляється їх роль у вирішенні питань, кожен має право голосу на ту частину піїв, яка в них є. Коли відбувається проведення загальних зборів колективу, якщо присутня більша частина, то голосування проводиться відкритим шляхом, а рішення приймається за більшістю голосів.

Підприємство стимулює працівників за допомогою зобов'язань перед постачальниками і споживачами, а також бюджетом та банками, і насамперед перед трудовим колективом згідно законодавству.

Товариство має свою організаційну структуру, вона включає «3-и основних цеха: ливарний цех, цех дизельних агрегатів, механоскладальний цех. Також підприємство має чотири основні дільниці (заготівельна, термічна, гальванічна і дільниця з виготовлення зубчатих коліс) та допоміжне виробництво в якому відбувається пакування виготовлених товарів. Крім того, виробництво обслуговує служба охорони, 2 лабораторії, 17 відділів. В соціальну сферу входить: їдальня, база відпочинку, клуб, гуртожиток та службові квартири.» [6, с. 1].

Стратегія Приватного акціонерного товариства «БМЗ» спрямована на розробку та підтримку ключових позицій на ринку внаслідок конкретної роботи з модернізаційного обладнання, вдосконалення технології, розробки нових продуктів, суворий контроль за якістю продукції, контроль витрат та запровадження програм економії ресурсів, таких як метал, паливо, електроенергія, щоб конкурувати з українськими та іноземними виробниками.

Дослідження основних результатів діяльності ПрАТ «БМЗ» протягом 2017 – 2019 років дозволяє оцінити їх загалом нестабільно (табл.2.1). Основні показники наведено в Додатку А Звіт про фінансові результати 2018 та в Додатку Б Звіт про фінансові результати 2019.

Таблиця 2.1

**Основні результати діяльності ПрАТ «БМЗ» протягом 2017-
2019 років**

Показники	2017	2018	2019
Чистий дохід (виручка) від реалізації товарів, тис грн.	195645	263854	253986
Собівартість реалізованих товарів, тис. грн.	150259	192497	206749
Валовий прибуток, тис. грн.	45386	71357	47227
Інші операційні доходи, тис. грн.	5489	7706	6247
Адміністративні витрати, тис. грн.	9354	13352	13107
Витрати на збут, тис. грн.	2727	4155	3700
Інші операційні витрати, грн. тис.	18859	16147	13933
Прибуток від операційної діяльності, тис. грн.	19935	45409	22734
Чистий прибуток, тис. грн.	6748	38098	35303

Загальне збільшення доходу від реалізації товарів 2019 року на 58341 тис. грн. порівняно з 2017 роком свідчить про інтенсивний розвиток товариства за 3 роки, але різниця між 2019 та 2018 роком свідчить про те, що результати діяльності товариства майже повернулися до результатів 2017 року, тобто зменшились на 9868 порівняно з 2018 роком.

Негативно вплинуло на фінансові результати діяльності підприємства суттєве зменшення абсолютного розміру інших

операційних доходів та високі темпи приросту витрат на збут і інших операційних витрат протягом всього досліджуваного періоду.

Щоб зрозуміти ефективність використання основних засобів підприємства, використовується показник фондівдачі. «Значення показника говорить про те, скільки продукції вироблено та скільки надано послуг на кожну гривню фінансових ресурсів вкладену в основні засоби. Він розраховується як співвідношення обсягу продажів (виручка) до середньорічної суми основних засобів.» [9, с. 1]. Також «ефективність використання активів компанії для генерації прибутку показує показник рентабельності. Високе значення показника свідчить про хорошу роботу підприємства. Він розраховується як співвідношення отриманого чистого прибутку (або чистого збитку) до середньорічної суми активів.» [8, с. 1].

Тож розглянемо економічні показники діяльності ПрАТ «БМЗ» протягом 2017-2019 років наведені в таблиці 2.2. для розрахунку показників рентабельності та фондівдачі підприємства.

Таблиця 2.2

Економічні показники діяльності ПрАТ «БМЗ» протягом 2017-2019 років

Показники	2017	2018	2019
Чистий прибуток	6748	38098	35303
Необоротні активи	52401	76425	79097
Оборотні активи	86700	141371	178225
Основні засоби (залишкова вартість)	51019	74988	70925
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	195645	263854	253986

Виходячи з даних таблиці 2.2., ми можемо порахувати показники рентабельності та фондівдачі підприємства:

$$\text{Рентабельність} = \text{БП} \div \text{СА} \times 100\%, \quad (2.1)$$

де БП – сума прибутку;

СА – вартість активів.

$$\text{Фондовіддача} = \text{Др} \div \Phi, \quad (2.2)$$

де Др – чистий дохід від реалізації продукції;

Φ – загальна вартість основних фондів.

Отже, рентабельність за 2019 рік складає 14,9%, а рентабельність за 2018 рік – 21,3%, тобто на кожні 100 грн., вкладені у активи, підприємство за 2019 рік згенерувало 14,9 гривень чистого прибутку, що менше від минулорічної рентабельності на 6,4 гривні. Фондовіддача за 2018 рік складала 4,2. В свою чергу фондовіддача за 2019 рік склала 3,5, тобто зменшилась на 0,7. Ефективність користування основними засобами в компанії спала. У 2018 році було надано послуг та вироблено продукції на суму 4,2 гривні на кожен використований гривню основних засобів. З 2019 року показник спадає до 3,5 гривні. Спостерігається зниження обсягу продажів, що призводить до зниження суми чистого прибутку.

Результати діяльності свідчать про незважену політику управління господарськими процесами. Адже товариство намагається справлятися з нестабільною економікою країни, але втрачає невелику різницю порівняно з результатами діяльності за попередній більш продуктивний рік.

2.2. Оцінка фінансового стану підприємства

Оцінку економічної та фінансової ситуації можна зробити об'єктивно не за одним показником, навіть найважливішим, а лише за допомогою комплексної системи, яка деталізовано покаже економічний стан компанії, встановлений за кілька років та в повному розрізі.

Основні фінансові показники діяльності ПрАТ «БМЗ за 2019р. в порівнянні з 2018р. наведено в Додатку В (табл. 2.3.).

Таблиця 2.3

Основні фінансові показники діяльності ПрАТ «БМЗ» за 2019р. в порівнянні з 2018р.

Найменування	Один. виміру	За 2019	За 2018	%
Обсяг реалізації продукції (без ПДВ)	тис. грн.	253985,8	263853,8	96,3
в т. ч. реалізація на експорт	тис. грн.	92285,2	54123,2	170,5
Обсяг товарної продукції в діючих цінах відповідного року	тис. грн.	246027,2	250581,1	98,2
Прибуток від реалізації продукції	тис. грн.	47227,0	71357,0	66,2
Чистий прибуток по підприємству	тис. грн.	35303,0	38098,0	92,7
Фонд оплати праці всього персоналу	тис. грн.	57503,5	54256,1	106,0
в тому числі штатних працівників	тис. грн.	54142,1	51890,1	104,3
Чисельність працівників	тис. грн.	478	485	98,6
Середньомісячна заробітна плата 1 працівника	тис. грн.	9322,3	9322,3	107,5
Середньомісячна заробітна 1 робітника основного виробництва	тис. грн.	12113,8	12426,0	97,5
Капітальні витрати	тис. грн.	7983,0	36210,0	22,0

У 2019 році обсяг товарів, у відповідності з цінами цього року, склав 246027,2 тис. грн. Для звітнього року, порівняно з попереднім 2018 роком, обсяг товарів скоротився на 4553,9 тис. грн. , а темп зменшення до попереднього року склав 18%.

Протягом звітнього періоду обсяг реалізації в існуючих цінах склав 253985,8 тис. грн. Відносно, обсяг реалізації в звітньому році зменшився на 9868,0 тис. грн. , темп зменшення - 3,7%. По Україні загальний обсяг реалізації складає 161700. 6 тис. грн., це 63. 7% та експорт 92285. 2 тис. грн. , тобто 36,3% від загальної суми реалізації.

Зменшення обсягу виробництва та реалізації є фундаментально пов'язаним головним чином із змінами номенклатури у виробництві та завантаженістю виробництва.

У 2019 році прибуток від реалізації склав 47227 тис. грн. і зменшився на 24130 тис. грн. порівняно з 2018 роком. Чистий прибуток ПрАТ „БМЗ” у звітному році склав 35303 тис. грн. (у 2018 - 38098 тис. грн.).

У середньому щомісячна зарплата працівника за 2019р. склала 10025 грн. Ріст в порівнянні з 2018 роком - 107,5%, що перевищує середню зарплату Херсонської області з середнім рівнем на 576 грн. За статистикою, середньомісячна заробітна плата 2019 року. в підприємствах пов'язаних з промисловим виробництвом Херсонської області склала 9449 гривень. Середньомісячна зар. плата робітника ПрАТ "БМЗ" в 2019 році становила 12113.8 грн.

У короткостроковій перспективі критерій оцінки фінансового стану підприємства показується в його ліквідності.

Ліквідність підприємства є потужністю перетворювати його активи в грошові кошти для здійснення всіх необхідних платежів по мірі їх виникнення та у визначені терміни.

«Ліквідність балансу та фінансової стабільності підприємства характеризується наступними основними показниками:

- коефіцієнт абсолютної ліквідності;
- коефіцієнт швидкої ліквідності;
- коефіцієнт покриття;
- коефіцієнт автономії;
- коефіцієнт фінансування» [7].

Показники ліквідності та фінансової стійкості ПрАТ «БМЗ» станом на 2018-2019 роки зображено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Показники ліквідності та фінансової стійкості ПрАТ «БМЗ»

Найменування статті балансу	Показники на 31.12.2019р.	Показники на 31.12.2018р.	Відхилення
Коефіцієнт абсолютної ліквідності			
Гроші та їх еквіваленти	4664	1225	3439
Поточні зобов'язання	85539	31654	53885

Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,05	0,04	0,01
Коефіцієнт швидкої ліквідності			
Очікувані фінансові надходження	40113	18189	22253
Поточні зобов'язання	85539	31654	53885
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,47	0,57	0,10
Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)			
Оборотні активи	178225	141371	37183
Поточні зобов'язання	85539	31654	53885
Коефіцієнт покриття	2,08	4,47	-2,39
Коефіцієнти фінансової стабільності			
Коефіцієнт автономії (незалежності)			
Власний капітал	41947	5520	36427
Підсумок балансу	257322	224162	33160
Коефіцієнт автономії	0,16	0,02	0,14
Коефіцієнт фінансування (заборгованості)			
Довгострокові і поточні зобов'язання та забезпечення	215375	218642	-3267
Власний капітал	41947	5520	36427
Коефіцієнт фінансування	5,13	39,61	-34,48

Відповідно таблиці 2.4, коефіцієнт абсолютної ліквідності збільшився до 0,01 порівняно з минулим роком та склав 0,05, що характеризувало здатність товариства мобілізувати кошти для покриття короткострокового боргу. Зростання показника було досягнуто в основному шляхом зростання коштів до 3439 тис. грн. порівняно з минулим роком. Залежно від величини коефіцієнти прийнято розділяти згідно рисунку 2.1.

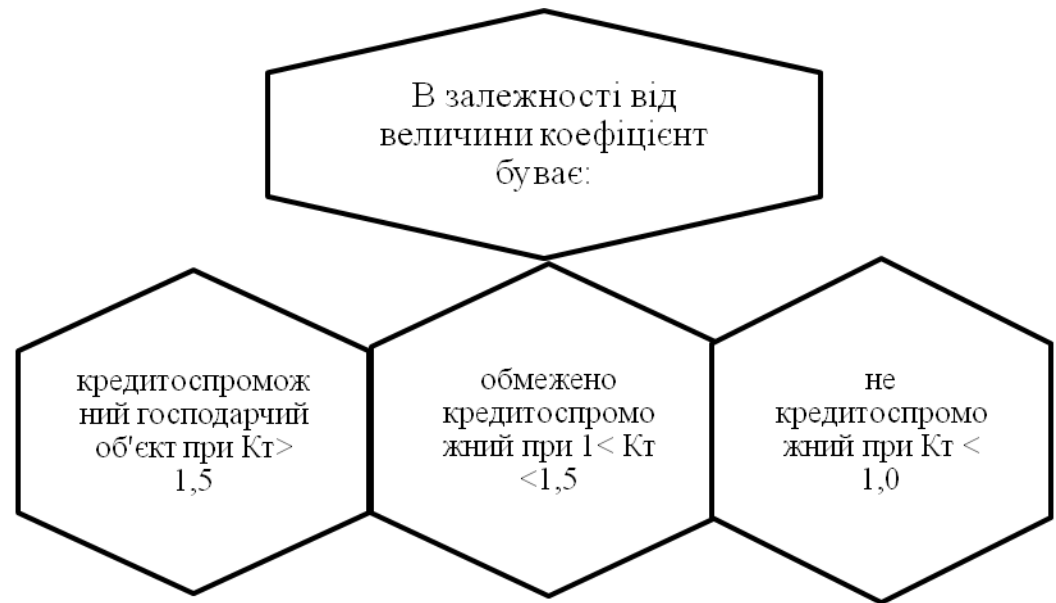

Рис. 2.1 Різновиди коефіцієнтів в залежності від величини

Таким чином, повідомляється, що компанія цього року поліпшила свою фінансову ситуація, але наприкінці року є некредитоспроможною.

Коефіцієнт швидкої ліквідності на початку року відзначився як - 0, 57, в кінці - 0, 47, а отже скоротився на 0, 10, це означає, що поточна частина зобов'язань може бути відшкодована не тільки за рахунок коштів, але і завдяки тим фінансовим надходженням, що очікуються. Здатність сплати короткострокових зобов'язань стає більшою, чим вищим стає коефіцієнт, але в межах нормативних значень ≥ 1 . У цьому році нинішні зобов'язання підвищилися на 53885 тис. грн., а очікувані фінансові доходи збільшилися на 22253 тис. грн. . Це призвело до зниження коефіцієнта швидкої ліквідності до 0,10.

Коефіцієнт покриття на початку року становив 4. 47, а наприкінці - 2. 08, отже зменшився на 2. 39. Цей фактор показує, скільки одиниць оборотних коштів відповідає одиниці короткострокових зобов'язань, це характеризує адекватну достатність оборотного капіталу, щоб закрити свої борги протягом року.

Коефіцієнт в інтервалі від 2 до 2,5 визнається оптимальним. Наприкінці звітного періоду, рівень коефіцієнта покриття становить 2.

08, і показує, що компанія має достатній робочий капітал та оборотні кошти, щоб покрити поточні зобов'язання.

Коефіцієнт автономії (незалежність) у 2019 році збільшився на 0,14 і дорівнює 0,16. Частка свого капіталу підприємства у загальному обсязі коштів становить 16%. Цей коефіцієнт характеризується залежністю від джерел зовнішнього фінансування. Мінімальне значення коефіцієнта приймається 0,6. Якщо коефіцієнт становить менше 0,6 (0,16) це означає, що зобов'язання компанії не можуть бути повністю охоплені власними коштами.

У 2019 році коефіцієнт заборгованості або фінансування склав 5,13 і зменшився на 34,48 відносно показника минулого року. Зменшення цього коефіцієнта, як правило, пов'язано зі збільшенням капіталу. В випадку ПрАТ "БМЗ" значення коефіцієнта описує високий рівень бізнес-залежності товариства від залучених коштів.

Найбільш ліквідними активами ПрАТ "БМЗ", здатними забезпечити своєчасно виконані зобов'язання та збільшення фінансової стабільності компанії, є готова продукція та дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги. Компанія має легкий сумнівний дебіторський борг за реалізовану продукцію та в змозі вчасно погасити поточні зобов'язання, а також частку довгострокових зобов'язань.

2.3. Діагностика ймовірності банкрутства

За кордоном, одним з методів прогнозування підприємств банкрутства є дискримінаційний аналіз. Зміст полягає в тому, що за допомогою математичних та статистичних методів налагоджується функція та вираховується інтегральний показник, згідно нього можна забезпечити передбачення ймовірності у підприємства банкрутства.

Дискримінаційний аналіз заснований на емпіричному вивченні фінансових показників великої кількості підприємств, деякі з яких

збанкрутіли, тоді як інші успішно продовжували свою діяльність. У цьому випадку вибираються кілька показників, з яких визначається питома маса в так званій дискримінаційній функції. Як і гранична вартість вибраних показників, значення ваги можна коригувати.

«Вона залежить від галузі, до якої належить підприємство, загальної, економічної та політичної ситуації в країні, рівня інфляції та інших факторів. У зарубіжній практиці досить поширеними є побудовані на розрахунок інтегрального показника моделі прогнозування банкрутства. Найвідомішими з них є моделі відомих західних економістів: Альтмана, Ліса, Таффлера, Тишоу, Спрінгейта та ін.» [27, с. 60].

На нашу думку більш вагомою є дослідження моделі прогнозування банкрутства Альтмана, побудованої на розрахунок інтегрального показника Z-рахунку (табл. 2.5), через те, що вона може бути розрахована на довгострокові перспективи підприємства.

Таблиця 2.5

Розрахунок інтегрального показника Z-рахунку за Альтманом

	Формула	Значення показників наведених в формулі	Відповідь
X1	$X1 = \text{РКср} \div \text{ВБср}$	РКср – середня величина робочого капіталу; ВБср – середня величина валюти балансу	0,84
X2	$X2 = \text{ЧП} \div \text{ВБср}$	ЧП – чистий прибуток (збиток);	0,15
X3	$X3 =$	ЧД(В)Р – чистий дохід (виручка) від реалізації;	1,06
X4	$X4 = \text{СК} \div \text{ЗКср}$	СК – статутний капітал; ЗКср – середня величина залученого капіталу	0,05
X5	$X5 =$	Д(В)Р – дохід (виручка) від реалізації;	1,06

Z	$Z = 1,2 \times X1 + 1,4 \times X2 + 3,3 \times X3 + 0,6 \times X4 + 1,0 \times X5$		5,81
---	---	--	------

У випадку ПрАТ «БМЗ» величина Z-рахунку складає 5,81, тобто більше 0,3. Це означає що у товариства присутня довгострокова перспектива, отже ПрАТ «БМЗ» не загрожує банкрутство.

Оскільки коефіцієнт абсолютного ліквідності у 2019 році збільшився до 0,01 у порівнянні з минулим роком і склав 0,05 (пункт 2.2.), він характеризується потужністю компанії в спроможності мобілізації грошових коштів, щоб покривати заборгованості в короткостроковій перспективі.

Товариство є некредитоспроможним на кінець року, хоча й покращило фінансовий стан у звітному періоді. Поточні зобов'язання підвищились на 53885 тис. грн., а очікувані фінансові надходження зросли на 22253 тис. грн., це призвело до зменшення коефіцієнта ліквідності швидкої до 0,10. Наприкінці звітнього періоду коефіцієнт покриття становив 2,08, це показує, що компанія має достатній робочий капітал та достатню кількість обігових коштів, щоб покрити поточні зобов'язання. Значення коефіцієнтного покриття становить менше 0,16, і означає, що всі зобов'язання товариства не можуть бути повністю охоплені власними коштами. Значення коефіцієнта 5,13 вказує на значну ступінь залежності компанії від залучених коштів..

Тому ПрАТ "БМЗ" має злегка сумнівну дебіторську заборгованість за реалізовану продукцію , але воно здатне погасити незначну частину довгострокових зобов'язань та повністю покрити поточні зобов'язання у визначені терміни.. Таким чином, ПрАТ "БМЗ" продовжуватиме свою діяльність в довгостроковій перспективі, та йому поки що не загрожує банкрутство.

2.4. Шляхи та напрями покращення фінансового стану підприємства.

Щоб покращити фінансовий стан підприємства необхідно своєчасно проводити аналіз та оцінку його діяльності. Для того щоб мінімізувати ризики та забезпечити фінансову стабільність підприємства необхідно чітко розуміти як управляти діяльністю підприємства. Саме для цього і проводиться оцінювання та діагностика фінансового становища.

«Стабілізація фінансового стану підприємства є одним із напрямів управління його діяльністю і передбачає формування оптимальної структури капіталу, мінімізацію ризику зниження фінансової стійкості, забезпечення здатності підприємства в повному обсязі розраховуватися за своїми зобов'язаннями, його спроможність здійснювати розширене відтворення на власній фінансовій основі» [22, с. 18].

Для підприємства основною рушійною силою в стабілізації фінансового стану фінансова стійкість, яка закладається в самофінансуванні підприємства. Вона обумовлює постійне виробництво, тобто гарантує збільшення обсягів виробництва та підвищення ресурсного потенціалу

Через ситуацію яка виникла в світі, пов'язану з COVID 19, підприємства мають незадовільний фінансовий стан, або взагалі потрапляють в кризове становище, саме тому необхідно розглядати напрямки, що зможуть виправити цю ситуацію та підвищити загальний фінансовий стан підприємств.

Підприємство повинно реалізувати всю продукцію, що застоюється на складах. Щоб запобігти застоювання товарів на складах необхідно здійснювати закупівлю якісних товарів меншими партіями.

Підприємству необхідно підвищити контроль за якістю та комплектацією продукції від постачальників, розширити збутові мережі.

Конкурентоспроможним на ринку підприємству дозволить бути зниження собівартості продукції. Наприклад це може бути нова техніка чи технологія, або ж більш раціональне використання ресурсів, що призведе до збільшення прибутку товариства.

Необхідно збільшити грошові кошти на розрахунковому рахунку підприємства, це підвищить ліквідність та платоспроможність товариства.

Збільшення грошових коштів можна забезпечити за рахунок:

- реалізація продукції з негайною оплатою або із знижкою.
- отримання дебіторської заборгованості.
- продаж резервних грошових активів.
- отримання банківських кредитів.
- залучення інвестицій, приватного капіталу та інших внесків до статутного фонду.

Отримання банківських кредитів та інвестицій можуть використовуватись в оплаті поточної платоспроможності.

Наступний напрямок поліпшення фінансового стану товариства може бути виготовлення нових типів продуктів, це також дозволить покращити фінансовий стан.

Виходячи з розрахунків в розділі 2.2. та 2.3, основним для поліпшення фінансового стану має бути співвідношення свого власного і позикового капіталу. Це забезпечить мінімальний фінансовий ризик.

Іншим напрямком є збільшення грошових коштів на розрахунковий рахунок товариства, що збільшить коефіцієнт абсолютної ліквідності і дозволить підприємству зробити довгострокові і короткострокові позики в банку для фінансування діяльності. Збільшення коштів може бути забезпечене знову через реалізацію

непотрібних промислових і невиробничих засобів, а також знання їх в оренду.

«Система заходів для підтримки фінансового стану на високому рівні повинна передбачати:

- постійний моніторинг зовнішнього і внутрішнього станів підприємства;
- розробку заходів із зниження зовнішньої вразливості підприємства;
- розробку підготовчих планів при виникненні проблемних ситуацій, здійсненні попередніх заходів для їхнього забезпечення;
- впровадження планів практичних заходів при виникненні кризової ситуації, прийняття ризикових і нестандартних рішень у випадку відхилення розвитку ситуації;
- координацію дій всіх учасників і контроль за виконанням заходів та їхніми результатами » [10, с.59].

Головною характеристикою товариства з ефективним виробництвом є його фінансовий стан, який показує його конкурентоздатність, тому керівники підприємств намагаються шукати напрями поліпшення фінансового становища, які мають бути задані для економічного розвитку та перспективного підвищення ефективності використання потенціалу підприємства.

Отже, шляхи призначені для поліпшення фінансового стану підприємства дадуть змогу оптимізувати витрати підприємства, поліпшити організаційну та виробничу структуру, запобігти кризовому становищу, також можуть попередити банкрутство та оздоровити свій стан загалом.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження можна зробити наступні висновки:

1. Оцінка фінансового стану підприємства має на меті забезпечити комплексне виявлення, аналіз, ліквідацію та прогнозування проблем підприємств, щоб забезпечити розвиток управлінських рішень, спрямованих на досягнення стратегічних цілей. Знання теоретичних принципів діагностики дозволяє діагностувати та визначити причини всіх негативних або позитивних показників та тенденцій на підприємстві.

2. Під час оцінки фінансового стану підприємства, всебічно використовуються моделі, прийоми та методи аналізу. Використання та кількість цих прийомів відповідають до мети та обираються відповідно до завдань цього аналізу.

3. Використання підприємствами діагностичних процедур дозволить оцінити не лише результат поточних та стратегічних рішень, але й можливі перспективи його розвитку. Вчасно та правильно проведене оцінювання фінансового стану дозволить підприємству уникнути кризової ситуації та попередити його банкрутство.

4. Ефективність управління основними засобами в ПрАТ «БМЗ» спала. У 2018 році було вироблено продукції та надано послуг на суму 4,2 гривні на кожному використувану гривню основних засобів. В 2019 році показник спав до 3,5 гривні. Спостерігається зниження обсягу продажів, що призводить до зниження суми чистого прибутку. Результати діяльності свідчать про незважену політику управління господарськими процесами. Адже товариство намагається справлятися з нестабільною економікою країни, але втрачає невелику різницю

порівняно з результатами діяльності за попередній більш продуктивний рік.

5. До найбільш ліквідних активів ПрАТ «БМЗ», здатних забезпечити своєчасне виконання зобов'язань та підвищити фінансову стійкість підприємства, відноситься готова продукція та дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги. Підприємство має незначну сумнівну дебіторську заборгованість за реалізовану продукцію та здатне погасити поточні зобов'язання у визначені терміни, а також частину довгострокових зобов'язань. Також у товариства присутня довгострокова перспектива, та йому не загрожує банкрутство.

6. Щоб покращити фінансовий стан підприємства необхідно своєчасно проводити аналіз та оцінку його діяльності. Для того щоб мінімізувати ризики та забезпечити фінансову стабільність підприємства необхідно чітко розуміти як управляти діяльністю підприємства. Шляхи призначені для поліпшення фінансового стану підприємства дадуть змогу оптимізувати витрати, поліпшити організаційну та виробничу структуру, запобігти кризовому становищу та оздоровити свій стан загалом. Саме для цього і проводиться оцінка фінансового стану підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1.Бень Т. Г., Довбня С. Б. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємств. К. : Фінанси України, 2002. 54 с.
- 2.Горбонос Ф. Б. Економіка підприємств : навч. посіб. К. : Знання, 2010. 463 с.
- 3.Грабовецький Б. Є. Економічний аналіз : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2009. 256 с.
- 4.Гринчутський В. І., Карапетян Е. Т., Погрішук Б. В. Економіка підприємства : навч. посіб. для студентів вузів. К : Центр учбової літератури, 2012. 303 с.
- 5.Данильчук І. В. Сутність фінансового стану підприємства та пошук управлінських рішень щодо забезпечення його ефективності. Економічний вісник університету: Збірник наукових праць, 2011. 17 с.
- 6.Карнаушенко А. С., Петренко В. С. Шляхи розвитку селенгу та лізингу у аграрних підприємствах України. Вісник Одеського національного університету, 2013. Т. 18. Вип. 4/2. С. 31-34.
- 7.Кобилецький В. Р. Коефіцієнт рентабельності активів (Коефіцієнт рентабельності активів). Онлайн-журнал «Financial Analysis online». URL: <https://www.finalon.com/slovnik-ekonomichnikh->

pokaznikiv/337-pokaznik-rentabelnosti-aktiviv-pokaznik-rentabelnosti-pasiviv

8.Кобилецький В. Р. Коефіцієнт фондівдачі (Коефіцієнт рентабельності активів). Онлайн-журнал «Financial Analysis online». URL: <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikiv/345-pokaznik-fondoviddachi>.

9.Конєва Н. О., Шаповалова І. О. Шляхи покращення фінансового стану підприємств. URL: http://mdu.edu.ua/spaw2/uploads/files/16_13.pdf.

10.Копчак Ю. С. Проблеми діагностики фінансового стану і стійкості функціонування підприємства. Вісник СумДУ, 2004. 23 с.

11.Лук'янова В. В. Діагностика ризику діяльності підприємства: [монографія]. Хмельницький: ПП Ковальський В.В., 2007. 190 с.

12.Мармуль Л.О., Петренко В.С. Стратегічне позиціонування підприємств з іноземними інвестиціями в аграрній сфері економіки Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2017. № 4 (40). С. 43-48.

13.Марцин В. С. Надійність, платоспроможність та фінансова стійкість – основні складові фінансового стану підприємства. К. : вища школа, 2009. 26 с.

14.Москаленком В. П., Пластун О.Л. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства як основа для діагностики його банкрутства. Механізм регулювання економіки, 2006. 67 с.

15. Мохненко А.С. Аналіз ефективності функціонування підприємств продовольчої сфери / А.С. Мохненко, О.М. Федорчук, О.І. Протосвіцька // Обліково-аналітичне забезпечення й оподаткування розвитку суб'єктів агробізнесу та сільських територій: колективна монографія; за ред. Л.О. Мармуль. – Херсон: Айлант, 2019. – С. 223-235.

16. Мохненко А.С. Економічна сутність конкуренції і конкурентоспроможності / А.С. Мохненко // Таврійський науковий вісник. – Херсон, 2010. – № 68. – С. 165-171.

17. Мохненко А.С. Інвестиційно-інноваційне забезпечення конкурентоспроможного розвитку підприємств / А.С. Мохненко, О.М. Федорчук, О.І. Протосвіцька // Розвиток підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища: управління, реалізація та перспективи: колективна монографія; за ред. Шарко М.В. – Херсон: ФОП Вишемирський В.С., 2019. – С. 227-243.

18. Мохненко А.С. Оцінка конкурентоспроможності підприємств агропромислового сектору економіки / А.С. Мохненко // Сучасний стан та пріоритети розвитку системи обліку, оподаткування й аналізу виробничо-економічної діяльності суб'єктів господарювання агропромислового сектору економіки: монографія; за ред. Л.О. Мармуль. – Херсон: Айлант, 2018. – С. 158-167.

19. Мохненко А.С. Підвищення економічної ефективності підприємств в умовах євроінтеграційних процесів / А.С. Мохненко // Теорія, методологія і практика обліку, оподаткування й аналізу виробничо-економічної діяльності суб'єктів агробізнесу та сільських територій: нові реалії та перспективи в умовах інтеграційних процесів: колективна монографія; за ред. Л.О. Мармуль. – Херсон: Айлант, 2020. – С. 187-200.

20. Мохненко А.С. Стратегія розвитку регіонального газотранспортного підприємства / А.С. Мохненко, К.В. Мельникова, О.М. Федорчук // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки". – Херсон, 2018. – № 32. – С. 91-94.

21. Мохненко А.С. Управління конкурентоспроможністю підприємства на основі застосування системного підходу / А.С. Мохненко, О.М. Федорчук, О.І. Протосвіцька / Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту – Черкаси, 2018. – № 2 (25). – С. 13-25.

22. Мохненко А.С. Формування системи забезпечення

зовнішньоекономічної діяльності газотранспортного підприємства / А.С. Мохненко // Структурна модернізація економіки: прогнози сценарії та перспективи розвитку регіону: монографія; за ред. проф. Шарко М.В. – Херсон: ПП "Вишемирський", 2018. – С. 276-284.

23. Mokhnenko A. Software economy as a vector of management of innovative infrastructure of the region / A. Mokhnenko, O. Fedorchuk, K. Melnikova // Вісник Хмельницького національного університету. Серія "Економічні науки". – Хмельницький, 2019. – № 5. – С. 7-10.

24. Mokhnenko A. Concept of sustainable development of the food sector enterprises in the competitive environment / A. Mokhnenko, O. Fedorchuk, O. Protosivitska // Development of the innovative environmental and economic system in Ukraine: monograph; edited by Khudolei V., Ponomarenko T. – Prague: OKTAN PRINT s.r.o., 2019. – С. 123-141.

25. Mokhnenko A. Integration of the supply chain management and development of the marketing system / I.Perevozova, L.Horal, A.Mokhnenko, N.Hrechanyk, A.Ustenko, O.Malyuka, L.Mykhailyshyn // International Journal of Supply Chain Management. – 2020. – № 9. – Issue 3. – P. 496-507.

26. Mokhnenko A. Mathematical-Logistic Model of Integrated Production Structure of Food Production / A.Mokhnenko, V.Babenko, O.Naumov, I.Perevozova, O.Fedorchuk // CEUR Workshop Proceedings, 2020, Volume 2732, P. 446-454.

27. Назаренко Н. С. Економічне обґрунтування управлінських рішень в малому та середньому бізнесі засобом фінансової діагностики. ДонДУУ, 2006. 197 с.

28. Найденко О. Є. Методика діагностики стелу внутрішнього середовища підприємства. Вісник Східноукраїнського нац. ун-ту ім. В.Даля, 2005. 162 с.

29. Офіційний сайт ПрАТ «Бериславський машинобудівний завод»
URL: <http://bermash.pat.ua/documents/zvitnist?doc=73531>.

- 30.Павленко О. І. Вдосконалення механізму оцінки фінансового стану підприємства. Науково-виробничий журнал, 2010. 72с
- 31.Павловська О. В. Удосконалення методів аналізу фінансового стану підприємства. Фінанси України, 2001. 130 с.
- 32.Петренко В. С., Карнаушенко А. С. Формування молодіжного підприємництва в Україні та аналіз факторів впливу на його розвиток Фінансовий простір. Вип. 3 (35), 2019 С.139-147. URL: <https://fp.cibs.ubs.edu.ua/index.php/fp/article/view/720/809>.
- 33.Показники ліквідності URL: <https://fin-admin.com/ua/fnansovij-analz/40-pokazniki-lkvdnost.html>.
- 34.Приймак С. В. Діагностика фінансового стану підприємства в системі контролінгу : Автореф. дис. канд. екон. наук. К. : Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2007. 20 с.
- 35.Рієвнєва О. В., Степуріна С. О. Моделювання фінансової діагностики стану підприємства. Економіка і регіон, 2005. 74 с.
- 36.Руснак А. В., Петренко В. С., Карнаушенко А. С. Аналіз фундаментальних методів бюджетування з метою розроблення організаційної бюджетної політики. Причорноморські економічні студії. Вип. 33. 2018. С. 203-208.
- 37.Семенович Т. А. Організаційно-економічний механізм стабілізації фінансового сану транспортних підприємств: Автореф. дис. канд. екон. наук. К. : Нац. транспорт. ун-т. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe.
- 38.Сілічева Н. Є. Сутність Due Diligence і можливі перспективи розвитку в Україні. Економічний простір, 2011. С. 288-291.
- 39.Скібіцька Л. І., Матвєєв В. В., Щелкунов В. І., Подреза С. М. Антикризовий менеджмент: навч. посібник. К. : Центр учбової літератури, 2014. 548 с.
- 40.Сметанюк О. А. Діагностика фінансового стану підприємства в системі антикризового управління: Автореф. дис. канд. екон. наук.

Хмельницький : Хмельницький нац. ун-т, 2006. 20 с.

41.Танклевська Н.С., Руснак А.В., Карнаушенко А.С. Перспективи державного регулювання розвитку біржового ринку в Україні. Агросвіт. 2018. Вип.7. С.3-7

42. Тігова Т. М. Аналіз фінансової звітності: навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2012. 408 с.

43.Федорчук О.М., Петренко В.С., Карнаушенко А.С. Інноваційна інфраструктура як основа формування конкурентоспроможності підприємств регіону Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту Серія: економіка і менеджмент. Вип. 4 2 (27). 2019. С. 126-134

44.Фурик В. Г., Зянько А. В., Вальдшмідт І. М. Фінанси підприємств : практикум. Вінниця : ВНТУ, 2017. 87 с.

45.Хотомлянський О. Л., Знахуренко П. А. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства. Фінанси України, 2007. С. 111-118.
35.Шило В. П., Ільїна С. Б., Барабанова В. В., Криштопа І. І. Фінанси підприємств (за модульною системою навчання) : теоретично-практичний посібник. К. : Кондор, 2011. 429 с.

46.Ihnatenko, M., Marmul, L., Petrenko, V., Karnaushenko, A. & Levaieva, L. (2020) Innovative Tools in the Methodology and Teaching of the Basic Principles of Enterprise Management. International Journal of Management, (11, 6), 847-854. DOI: 10.34218/IJM.11.6.2020.073.

47.Karnaushenko, A., Petrenko, V., Tanklevska, N., Borovik, L., & Furdak, M. (2020). Prospects of youth agricultural entrepreneurship in Ukraine. Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal, 6(4), 90-117. <https://doi.org/10.51599/are.2020.06.04.06>.

48.Tanklevska, N., Petrenko, V., Karnaushenko, A., & Melnykova, K. (2020). World corn market: analysis, trends and prospects of its deep processing. Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal, 6(3), 96-111.<https://doi.org/10.51599/are.2020.06.03.06>.

49. Petrenko, V., & Karanashenko, A. (2017). Joint enterprises in foreign trade activity of Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*, 3(5), 203-207. DOI:<https://doi.org/10.30525/2256-0742/2017-3-5-203-207>.

ДОДАТКИ

Додаток А

Звіт про фінансові результати 2018

Підприємство	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "БЕРИСЛАВСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД" (найменування)	Дата (рік, місяць, число)	КОД	
		за ЄДРПОУ	2019	01
			00211004	

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за **Рік 2018** р.

Форма N2 Код за ДКУД **1801003**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	263 854	195 645
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестраховання	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(192 497)	(150 259)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	71 357	45 386
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	7 706	5 489
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(13 352)	(9 354)
Витрати на збут	2150	(4 155)	(2 727)
Інші операційні витрати	2180	(16 147)	(18 859)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	45 409	19 935
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	11 925	4 764
Інші доходи	2240	124	648
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(19 277)	(18 485)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(83)	(114)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	38 098	6 748
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-	-
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	38 098	6 748

Додаток Б

Звіт про фінансові результати 2019

Підприємство	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ		
		2020	01	01
ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "БЕРИСЛАВСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД" (найменування)	за ЄДРПОУ	00211004		
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)				
за	Рік 2019	р-	Форма N2 Код за ДКУД 1801003	
I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ				
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року	
1	2	3	4	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	253 986	263 854	
<i>Чисті зароблені страхові премії</i>	2010	-	-	
<i>премії підписані, валова сума</i>	2011	-	-	
<i>премії, передані у перестраховання</i>	2012	-	-	
<i>зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	2013	-	-	
<i>зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	2014	-	-	
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(206 759)	(192 497)	
<i>Чисті понесені збитки за страховими виплатами</i>	2070	-	-	
Валовий:				
прибуток	2090	47 227	71 357	
збиток	2095	(-)	(-)	
<i>Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань</i>	2105	-	-	
<i>Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів</i>	2110	-	-	
<i>зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	2111	-	-	
<i>зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	2112	-	-	
Інші операційні доходи	2120	6 247	7 706	
<i>у тому числі:</i>	2121	-	-	
<i>дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>	2122	-	-	
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2123	-	-	
<i>дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	2130	(13 107)	(13 352)	
Адміністративні витрати	2150	(3 700)	(4 155)	
Витрати на збут	2180	(13 933)	(16 147)	
Інші операційні витрати	2181	-	-	
<i>у тому числі:</i>	2182	-	-	
<i>витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>	2182	-	-	
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2182	-	-	
Фінансовий результат від операційної діяльності:				
прибуток	2190	22 734	45 409	
збиток	2195	(-)	(-)	
Доход від участі в капіталі	2200	-	-	
Інші фінансові доходи	2220	23 128	11 925	
Інші доходи	2240	858	124	
<i>у тому числі:</i>	2241	-	-	
<i>дохід від благодійної допомоги</i>	2241	-	-	
Фінансові витрати	2250	(11 304)	(19 277)	
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)	
Інші витрати	2270	(283)	(83)	
<i>Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті</i>	2275	-	-	
Фінансовий результат до оподаткування:				
прибуток	2290	35 133	38 098	
збиток	2295	(-)	(-)	
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	170	-	
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-	
Чистий фінансовий результат:				
прибуток	2350	35 303	38 098	
збиток	2355	(-)	(-)	

Додаток В

Баланс 2018

Складено (зробити позначку 'x' у відповідних колонках)
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2018 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	420	480
первісна вартість	1001	1 811	2 032
накопичена амортизація	1002	1 391	1 552
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	51 019	74 988
первісна вартість	1011	99 158	133 514
знос	1012	48 139	58 526
Інвестиційна нерухомість	1015	57	56
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	134	134
Знос інвестиційної нерухомості	1017	77	78
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	893	893
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	12	8
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвил	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	52 401	76 425
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	66 010	123 182
Виробничі запаси	1101	20 144	24 606
Незавершене виробництво	1102	13 850	27 162
Готова продукція	1103	31 994	71 378
Товари	1104	22	36
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	5 021	10 235
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1130	-	-

Поточні фінансові інвестиції	1100	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 828	1 225
Готівка	1166	-	-
Рахунки в банках	1167	1 828	1 225
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-

Додаток Г

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на **31 грудня 2019** р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	6 846	6 651
первісна вартість	1001	8 398	8 467
накопичена амортизація	1002	1 552	1 816
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основи засоби	1010	74 988	70 925
первісна вартість	1011	133 514	141 836
знос	1012	58 526	70 911
Інвестиційна нерухомість	1015	56	187
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	134	269
Знос інвестиційної нерухомості	1017	78	82
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом учасі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	893	893
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	8	271
Відстрочені податкові активи	1045	-	170
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	82 791	79 097
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	123 182	138 112
Виробничі запаси	1101	24 606	25 561
Незавершене виробництво	1102	27 162	24 401
Готова продукція	1103	71 378	88 103
Товари	1104	36	47
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцією, товари, роботи, послуги	1125	10 235	16 301
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	-	-
з бюджетом	1135	917	2 031
у тому числі з податку на прибуток	1136	120	120
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	1 758	13 539
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4 054	3 578

резерв незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	141 371	178 225
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	224 162	257 322

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (найовній) капітал	1400	3 978	3 978
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	41 779	38 976
Емсійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(40 237)	(1 007)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	5 520	41 947
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	606	427
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	186 382	129 409